

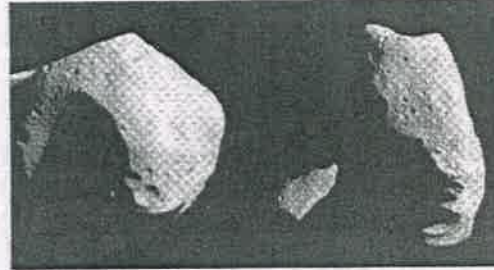
फेब्रुवारीत पृथ्वीजवळून जाणार पाच उल्का

प्रतिनिधी

नागपूर

सूर्यमालेत दरवर्षी हजारो उल्का (अशनी) व धूमकेतू सूर्यप्रदक्षिणा करून जातात. दरम्यान, त्या अनेकदा पृथ्वीजवळूनही जातात. क्वचित एखादी उल्का पृथ्वीवर आदळण्याची शक्यता असते. अशाच पाच मोठ्या उल्का या महिन्यात पृथ्वीवरून जाणार आहेत, मात्र यापैकी कोणतीही उल्का पृथ्वीवर आदळण्याची शक्यता फार कमी असल्याचे सेंट्रल इंडिया स्काय वॉच ग्रुपचे अध्यक्ष व खगोलतज्ज्ञ सुरेश चोपणे यांनी सांगितले.

फेब्रुवारीत ज्या पाच उल्का पृथ्वीजवळून जाणार आहेत त्यातील डी.टी.-१० ही पहिली उल्का येत्या ११ फेब्रुवारीला, डी.ए. ही दुसरी उल्का १७ फेब्रुवारीला, ३ टी-७० ही तिसरी उल्का १९ फेब्रुवारीला, सी.पी.-४ ही चौथी उल्का २३ फेब्रुवारीला, तर आर.एफ-१२ ही पाचव्या क्रमांकाची उल्का २६ फेब्रुवारीला पृथ्वीजवळून जाणार आहे. डी.टी.-१० ही उल्का २००९ मध्ये, डी.ए. ३ ही उल्का १९९३ मध्ये, ३ टी-७० ही उल्का २००० मध्ये, सी.पी.-४ ही उल्का २०११ मध्ये अग्नि आर.एफ-१२ ही उल्का २०१० मध्ये आदळून आली होती. या सर्व उल्का १५ ते २५ लाख किलोमीटर अंतरावरून जाणार असल्या तरी पृथ्वी सूर्याभोवती

फिरताना यापैकी कोणतीही उल्केच्या मार्गात आल्यास ती पृथ्वीवर आदळण्याची भीती असते, असे चोपणे यांनी सांगितले.

सूर्यमाला अब्जावधी उल्का, अशनी व धूमकेतूंनी व्यापली आहे. काही अशनी पृथ्वीचीच प्रदक्षिणा करतात. मंगळ व गुरु ग्रहांच्या दरम्यान लघुग्रहांचा पट्टा असून त्यात मोठ्या आकाराच्या हजारो अशनी व ग्रहिका सूर्यप्रदक्षिणा करतात. त्यातील शेकडो अशनी दरवर्षी सूर्याकडे किंवा ग्रहाकडे खेचल्या जातात व ग्रहांवर आदळतात. पृथ्वी जर त्यांच्या मार्गात आली तर त्यापैकी पृथ्वीवरही आदळू शकतात. पृथ्वीवर दरवर्षी सुमारे १००० अगदी लहान उल्का येतात व जळून राख होऊन पडतात. सुमारे ५० हजार वर्षांपूर्वी बुलढाणा जिल्ह्यातील लोणार येथे मोठी अशनी पडून

मोठा खड्डा निर्माण झाला होता. आज तेथे मोठे विवर पुराव्याच्या रूपाने अस्तित्वात आहे. पृथ्वीवर सुमारे १५० विवर समुद्रात व जमिनीवर आदळतात आणि हजारो विवर काळ्याच्या ओघात नष्ट झाले आहेत. सूर्यमालेत 'कुपर बेल्ट' नावाचा मोठा उल्का व लघुग्रहांचा मोठा पट्टा प्लुटोजवळ आहे. यात अब्जावधी मोठ्या अशनी व धूमकेतू सामावलेले आहेत. तेथूनही दरवर्षी हजारो ग्रहिका, अशनी सूर्याकडे ओढल्या जातात व येताना ग्रहांच्या मार्गात आल्यास त्यांच्यावर आदळतात. प्रत्येक ग्रहांवर आतापर्यंत लाखो अशनी व धूमकेतू आदळले आहेत. पृथ्वीवरही आतापर्यंत लाखो अशनी आदळल्या आहेत, मात्र समुद्र व लाव्हारसाच्या उद्रेकांमुळे त्यांचे पुरावे नष्ट झाले आहेत.

इतक्या मोठ्या प्रमाणात अवकाशात ग्रहिका, धूमकेतू व पदार्थ असल्यामुळे व ते सतत सूर्याकडे खेचले जात असल्यामुळे त्यातील अनेक उल्का पृथ्वीवर आदळण्याची शक्यता भविष्यात आहे. नासा व युरोपियन स्पेस एजन्सी अवकाशातील धूमकेतू व अशनीवर २४ तास लक्ष ठेवून आहेत. त्यामुळे एखादी वस्तू पृथ्वीकडे येत असेल तर तिला कसे नष्ट करायचे, यांचे तंत्रही विकसित करण्यात आले आहे. त्यामुळे याविषयी भीती बाळगण्याचे कारण नाही, असे सुरेश चोपणे यांनी सांगितले.